to form an L-shaped building at the intersection of Lydos and Kėdainių Streets. During this period, the folwark's territory was encircled by a new masonry fence and a new manor house was erected near the fence's gate on Kėdainių Street. At the same time the Franciscan houses near the city's defensive wall were rebuilt.

In the 1740s–1760s, new water pipes were laid in Kėdainių Street in the direction of the Franciscan monastery (Figs. 2:1, 7; 7:2). In the 1780s, a pole house with a wooden framework was erected (Fig. 7:3).

The 17th–first half of the 18th-century layers contained late 16th–17th-century panel stove tiles (*Blattkacheln*), which were unglazed, covered with just green, blue, or white glaze, or more rarely polychrome glaze and frequently decorated with grids, a running design with dianthus, floral, geometric, or Moorish motifs, and more rarely with trellis, duelling, or armorial (with lion shield bearers) motifs as well as fragments of 'bowl-shaped' stove tiles (*Schüsselkacheln*) with a square mouth, many with just green glaze inside and on the edges or with visible glaze stains (Fig. 9), unglazed pots, pottery usually with green and brown glaze, plates, vases with green glaze on the lips and wavy decorations, apothecary containers, crucibles, and pipes, coins, and coin hoards (Figs. 6, 10). Even in these comparatively later layers, isolated 15th-century pot fragments were discovered in all of the excavated areas.

Among the rarer finds should be mentioned a late 16th–early 17th-century ceramic flask that is unique in Lithuanian archaeological material as well as a unique Sigismund III Vasa threegroat, which was minted at the Vilnius mint in 1588 and found in the 17th-century layer. The reverse has the columns of Gediminas instead of the Polish eagle while the ordinary inscription of 'Sigismund III Vasa, King of Poland' on the obverse also includes his Swedish title (Figs. 6:1, 10:1).

During the 19th–20th centuries, the plot at Pylimo St. 30/2 was used intensively with the old buildings being demolished, new ones being erected (Figs. 11, 12), and new underground utility lines being laid. A large quantity of numismatic material from that time was collected.

Giedrė Motuzaitė Motuzavičiūtė Keen, Justina Stankevičiūtė

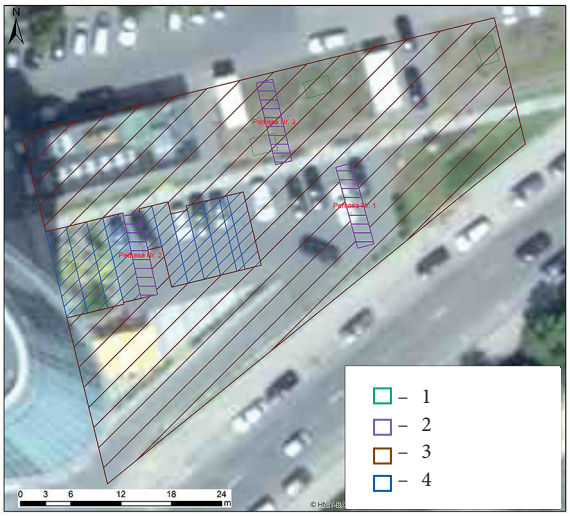
Upės gatvė 21

2016 m. liepos–rugsėjo mėnesiais „Upės projektai" užsakymu vykdyti archeologiniai tyrimai Upės g. 21 esančiame sklype (1 pav.), kur statomas biurų paskirties pastatas su požemine automobilių stovėjimo aikštele. Šis sklypas anksčiau tyrinėtas du kartus: 2015 m. žvalgomuosius tyrimus atliko Linas Girlevičius. Darbų metu fiksuotas 0,7–3 m storio kultūrinis sluoksnis, aptiktas, kaip spėjama, švedų įtvirtinimų gynybinis griovys, datuojamas 1702 m. Dviejuose šurfuose aptikta žmonių kaulų bei jų nuolaužų – suaugusio individo bei paauglio (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 194–197). 2016 m. tiesiant elektros kabelį žvalgymus atliko Tomas Abraitis. Jų metu fiksuoti piltiniai XX a. sluoksniai.

Archeologiniai tyrimai vykdyti 3 etapais. Pirmiausia ištirtos 3 10x2 m dydžio perkasos. Nustatyta, jog sklypo P dalyje slūgsojo XX a. II pusės sluoksniai, supilti įrengiant automobilių aikštelę. Atsižvelgiant į reljefą, sluoksnių storis turėtų siekti apie 2,5 m. Perkasoje 2 nuo 10–50 cm gylio aptiktas iki 50 cm storio archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis su XVI a. pabaigos – XVII a. radiniais, tarp kurių dau-

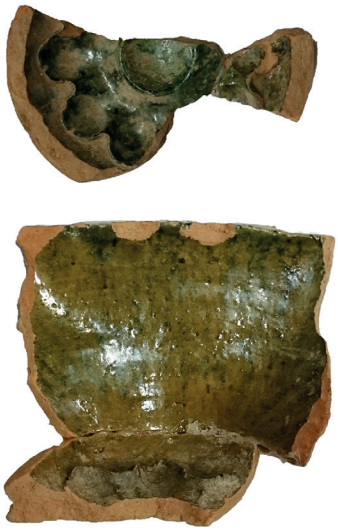
giausia dubeninių žaliai galzūruotų koklių, puoštų reljefiniu rozetės ornamentu (2 pav.). Taip pat aptikta į įžemį įgilinta duobė 1 su XVI a. pabaigos radiniais. Vietomis vertingas sluoksnis suardytas XX a. II pusėje įrengiant požeminius inžinerinius tinklus.

Detalieji tyrimai vykdyti V ir centrinėje sklypo dalyse. Iš viso ištirtas 206 m^2 dydžio plotas. Šio ploto Š ir P pakraščiuose fiksuotos XX a. II pusės magistralinių nuotekų vamzdžių tranšėjos, o zonoje tarp jų po iki 30 cm storio skaldos sluoksniu tirtas iki 90 cm storio kultūrinis sluoksnis, kurio viršutinis horizontas (pilko grunto ir smėlio sluoksniai) datuojamas XIX a. Žemiau pastarųjų slūgsojo XVI a. pabaigos – XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Radinių aptikta tik pilko grunto su molio ir smėlio intarpais sluoksnyje. Daugiausia tai dubeninių rozetinių žaliai glazūruotų koklių fragmentai. Taip pat rasta XVII a. datuojama Maskvos kunigaikštystės kapeika. Tirto ploto R pakraštyje XIX a. horizontas slūgsojo iki įžemio, šioje vietoje ankstyvesni sluoksniai tikriausiai dėl gana neintensyvios veiklos nesusidarė. Sprendžiant pagal radinius ir aptiktas struktūras atrodo, jog čia XVI a. pabaigoje – XVII a. buvo sodybvietė, apjuosta medine tvora: tiriant aptikti du lygiagretūs įžemyje įgilinti smėlio ruožai, rodantys čia buvus medinę tvorą. Šalia sodybos esančioje teritorijoje užfiksuotos net 25 nedidelės duobutės, iš kurių buvo paimta grunto (po 12 l) archeobotaniniams tyrimams. Archeobotaninėje medžiagoje dominavo grikiai (3 pav.), aptikta ir rugių. Grikių ir rugių rasta beveik visuose archeobotaniškai tirtuose kontekstuose, tai rodo šalia sodybos buvusius dirbamus laukus.

1 pav. Situacijos planas: 1 – 2015 m. šurfų vietos; 2 – 2016 m. perkasų vietos; 3 – archeologiniai žvalgymai; 4 – detalieji tyrimai. J. Stankevičiūtės brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – 2015 test pit sites; 2 – 2016 trench sites; 3 – field survey; 4 – excavation.

2 pav. Perkasoje 2 aptikti dubeninių koklių fragmentai. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 2. 'Bowl-shaped' stove tile fragments discovered in trench 2.

3 pav. Grikių žiedadulkės. G. Motuzaitės nuotr.
Fig. 3. Buckwheat pollen.

Chronologijai patvirtinti vienas grikio sėklos mėginys, paimtas iš duobės 10, išsiųstas į *14Chrono* laboratoriją Didžiojoje Britanijoje AMS radioaktyviosios anglies datavimui. Gauta data 289±33 BP [UBA–30602], kurią kalibravus (2 sigma 95,4 % tikimybė) gautas 1489–1664 AD laikotarpis; tai XVII a. pradžia 68,2 % pagal tikimybę. Taigi gauta data patvirtina datavimą pagal aptiktus archeologinius radinius.

Žvalgant 1449 m^2 dydžio plote, fiksuotas XIX a. nesuardytas ir XX–XXI a. piltiniai sluoksniai, suformuoti tiesiant įvairius požeminius inžinerinius tinklus (magistralinių nuotekų vamzdžius, elektros kabelius) bei vykdant automobilių aikštelės įrengimo darbus, pastatant atraminę sienelę ir užpilant palei Upės gatvę buvusį šlaitą.

Palei sklypo Š ribą (Studentų g.) fiksuota iki 7 m pločio, 4,5 m gylio nuotekų vamzdžio tranšėja, einanti R–V kryptimi. Būtent ši tranšėja ankstesniuose tyrimuose palaikyta gynybiniu grioviu. Šios tranšėjos pjūvis padarytas įrengus atramines sienutes ir pašalinus birų gruntą palei sklypo Š pakraštį. Įžemyje įgilintos tranšėjos dugnas fiksuotas 4,5 m gylyje. Jame atidengtas 20 cm skersmens keraminis nuotekų vamzdis.

Upės St. 21

In 2016, 206 m^2 were excavated and 1449 m^2 surveyed at Upės St. 21 (Fig. 1). A cultural layer up to 90 cm thick with an upper horizon dating to the 19th century and a lower one that contained isolated sherds of household pottery and 'bowl-shaped' rosette stove tiles (Fig. 2) from the late 16th–17th centuries were recorded in the W and central parts of the plot. It is conjectured that a wooden fence surrounded the plot at this site in the late 16th–17th centuries and fields used to grow buckwheat (Fig. 3) and rye existed beside the building complex. A 19th-century layer or 20th–21st-century fill layers created in laying underground utility lines and during landscaping were recorded in the rest of the plot.

Vismantas Muralis

Polocko gatvė 14

2016 m. rugpjūčio mėnesį Vilniuje, Polocko g. 14, prieš prijungiant požeminių komunikacijų trasas, atlikti archeologiniai tyrimai. Ištirti du 2x1 m dydžio šurfai – iš viso 4 m^2. Užupis yra vienas seniausių Vilniaus priemiesčių, minimas nuo XV a. Istoriniuose Vilniaus miesto planuose teritorija, kurioje atlikti archeologiniai tyrimai, daugiausia vaizduojama kaip apgyvendinta. 1737 m. Fiurstenhofo Vilniaus plane parodytos kelios sodybos, išsidėsčiusios prie dabartinių Paupio, Užupio, Krivių gatvių. 1933–1935 m. žemėlapyje čia pažymėtas intensyvesnis užstatymas. Tiriamos teritorijos gatvių struktūra nepakitusi. ***Šurfe 1*** (1 pav.) 60 cm gylyje nuo žemės paviršiaus fiksuotas XVII–XVIII a. sluoksnis su buitinės keramikos fragmentais. Taip pat šurfe 40 cm gylyje rastos akmenų konstrukcijos, susijusios su šioje vietoje